P.J. and R.J. v. SWITZERLAND (№ 52232/20)

Обставини справи

Справа стосувалася видворення першого заявника зі Швейцарії на 5 років після його засудження за злочин, пов'язаний з наркотиками. Заявники (перший заявник та його дружина – друга заявниця) стверджували, що такий захід був непропорційним та порушував їхнє право на повагу до сімейного життя відповідно до статті 8 Конвенції.

Перший заявник народився і жив у Боснії і Герцеговині, де у 2011 році познайомився з другою заявницею, громадянкою Сербії. Вона народилася в Швейцарії й прожила там все своє життя на підставі довгострокового дозволу на проживання.

У 2013 році заявники одружилися і перший заявник переїхав до Швейцарії, щоб жити з другою заявницею як сім'я. У 2014 та 2016 роках у Швейцарії в них народилися дві доньки, які відвідували там школу. Перший заявник їздив у Боснію і Герцеговину один або два рази на рік.

Після переїзду до Швейцарії перший заявник мав тимчасові підробітки некваліфікованим робітником на будівництві та технічному обслуговуванні протягом перших кількох років, а потім виконував такі роботи, як встановлення теплої підлоги та прибирання. Друга заявниця – основна годувальниця сім'ї, дипломована медсестра, яка працювала позмінно в місцевій лікарні. За словами заявників, подружжя ділило батьківську турботу про своїх дочок, причому перший заявник брав на себе більшу частину обов'язків через графік роботи другої заявниці.

7 лютого 2018 року перший заявник був затриманий під час перевезення пакунку, що містив 194 грами кокаїну 96 % чистоти для третьої особи між містами Лангнау-ам-Альбіс та Цюрих. За свої послуги він мав отримати 500 швейцарських франків (CHF).

3 липня 2018 року суд кантону Цюрих визнав його винним у вчиненні злочину, пов'язаного з незаконним обігом наркотиків за обтяжуючих обставин, і, зазначив, що заявник співпрацював, зізнався у вчиненому з самого початку, не мав судимостей і що існує «презумпція сприятливого прогнозу щодо ризику рецидиву», засудив його до умовного позбавлення волі строком на 20 місяців з відстрочкою виконання вироку на 2 роки. Крім того, суд постановив видворити його зі Швейцарії на 5 років відповідно до статті 66a Кримінального кодексу Швейцарії, що є мінімально допустимим терміном. Торгівля наркотиками була одним зі злочинів, які обов'язково призводили до видворення іноземця зі Швейцарії, якщо видворення не призводило до особистого скрутного становища. Ім'я першого заявника мало бути внесено до

Шенгенської інформаційної системи, що також передбачало заборону в'їзду до Шенгенської зони.

11 листопада 2019 року справу розглянув Верховний Суд кантону Цюрих. Він, зокрема, встановив, що, хоча перший заявник не був залучений до широкомасштабної торгівлі наркотиками, злочин був серйозним, оскільки він перевозив велику кількість кокаїну і тим самим створював небезпеку для життя інших людей і громадської безпеки. Зрештою, суд визнав, що приватні інтереси першого заявника залишитися у Швейцарії не переважали інтереси громадської безпеки.

15 лютого 2020 року перший заявник оскаржив рішення до Федерального Суду Швейцарії. Він стверджував, що Верховний Суд кантону Цюріх не дотримався статті 8 Конвенції, і що його видворення на 5 років становило непропорційне втручання в його право на повагу до сімейного життя.

17 червня 2020 року Федеральний Суд Швейцарії відхилив скаргу першого заявника. Суд дійшов висновку, що суспільні інтереси переважали над приватними інтересами першого заявника, оскільки його видворення слугувало законній меті запобігання новим злочинам для забезпечення громадської безпеки. Це було пропорційне втручання в його право на повагу до сімейного життя відповідно до статті 8 Конвенції.

У липні 2020 року першого заявника було видворено зі Швейцарії. Нині він проживає в Боснії та Герцеговині. Друга заявниця та їхні дочки проживають у Швейцарії. У 2020 році вони подали документи на отримання швейцарського громадянства та отримали його в грудні 2021 року.

Заявники скаржилися, що видворення першого заявника через його кримінальне засудження було непропорційним покаранням, яке становило порушення їхнього права на повагу до сімейного життя за статтею 8 Конвенції.

Оцінка Суду

Сторони не заперечували, що у цій справі було втручання у право заявників на повагу до їхнього сімейного життя, що воно було «передбачено законом» і виправдано однією або декількома законними цілями згідно з пунктом 2 статті 8 Конвенції. Однак вони мали відмінну думку про те, чи воно було необхідним і пропорційним, і чи належним чином національні суди обґрунтували свої рішення.

Тому ЄСПЛ мав перевірити, чи був оскаржуваний захід «необхідним у демократичному суспільстві».

ЄСПЛ зазначив, що засудження першого заявника за злочин, пов'язаний з наркотиками (20 місяців позбавлення волі з відстрочкою на 2 роки), мав серйозний характер. Водночас ЄСПЛ зауважив, що перший заявник не мав судимості або судимостей, пов'язаних з наркотиками, на момент вчинення

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом.

злочину, за який його згодом було видворено (див., на противагу, серед останніх прикладів справи, в яких заявники вчинили кілька злочинів, пов'язаних з наркотиками, або мали судимості до їхнього видворення): Al-Masudi v. Denmark, № 35740/21, § 28, від 5 вересня 2023 року; Loukili v. the Netherlands, № 57766/19, § 52, від 11 квітня 2023 року; і Nguyen v. Denmark, № 2116/21, § 29, від 9 квітня 2024 року).

Перший заявник прибув до Швейцарії у 2013 році у віці 30 років, коли одружився з другою заявницею. До цього він провів усе своє життя, включаючи навчання в школі та професійну підготовку, у своїй рідній країні – Боснії і Герцеговині, де у нього були батьки та брат, і куди він регулярно навідувався. Після переїзду до Швейцарії і до моменту засудження він працював на тимчасових роботах, а його дружина була основною годувальницею у сім'ї. За словами першого заявника, він брав на себе більшу частину батьківської турботи про своїх малолітніх дочок, поки його дружина була на роботі. На момент видворення зі Швейцарії перший заявник прожив там близько 6 років і 8 місяців, однак, як сам визнав, погано розмовляв німецькою мовою, а відповідно до оцінки органів влади рівень його інтеграції у суспільство був нижче середнього (див., на противагу, Z v. Switzerland, № 6325/15, §§ 67 і 69, від 22 грудня 2020 року).

Визначивши відповідні фактори, національні суди зосередили свою оцінку ситуації першого заявника на характері та тяжкості вчиненого ним злочину. У зв'язку з цим ЄСПЛ зазначив, що, хоча злочин першого заявника був серйозним, він не був покараний реальним позбавленням волі, а був засуджений до умовного покарання з відстрочкою виконання вироку.

Однак, встановивши, що ступінь вини першого заявника був незначним, національні суди лише послалися на той факт, що перший заявник зізнався з самого початку, що він співпрацював з поліцією і що існував сприятливий прогноз щодо ризику рецидиву (див., на противагу, згадане рішення у справі Z v. Switzerland, § 24, де був доведений ризик рецидиву, оскільки заявник вчинив злочин незабаром після завершення випробувального терміну, і рішення у справі Vasquez v. Switzerland, № 1785/08, § 46, від 26 листопада 2013 року, де був доведений ризик рецидиву, враховуючи те, що заявник мав труднощі з самоконтролем після винесення йому вироку).

Національні суди зазначили, що незабаром після ухвалення рішення про видворення у липні 2018 року перший заявник знайшов роботу з повною зайнятістю, яку він зберігав до моменту видворення зі Швейцарії через 2 роки, і що він демонстрував хорошу поведінку протягом усього цього періоду. Уряд припускав, що така поведінка першого заявника була очікуваною, враховуючи, що він отримав умовний термін ув'язнення. Однак у своїй оцінці національні суди не врахували, що, хоча страх перед тим, що умовне засудження може перетворитися на реальний термін ув'язнення, міг зіграти певну роль, загальна

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом.

хороша поведінка першого заявника, його здатність мати стабільну роботу незабаром після засудження, а також відсутність будь-яких подальших адміністративних або кримінальних правопорушень, свідчили про його щирий намір довести, що він не становив загрози для суспільної безпеки. Ці докази прагнення першого заявника до законослухняної поведінки були проігноровані.

Принцип пропорційності вимагає, серед іншого, враховувати особисту поведінку особи та вплив застосованого заходу на сімейне життя. Національні суди не ставили під сумнів справжність сімейного життя першого заявника або негативний вплив, який мало б на нього п'ятирічне видворення. Вони стверджували, що друга заявниця могла або поїхати за першим заявником до Боснії і Герцеговини, де у неї були хороші перспективи, або залишитися у Швейцарії, що робило розлуку питанням вибору.

Що стосується дочок заявників, суди дійшли висновку, що з огляду на їхній вік вони могли адаптуватися до нового середовища в Боснії і Герцеговині і що їхній переїзд залежав від вибору другої заявниці слідувати за чоловіком.

Враховуючи наведене, ЄСПЛ вважав, що, призначаючи та підтримуючи п'ятирічне видворення, національні суди не застосували належним чином його практику, яка вимагає ретельного дотримання балансу між особистими та суспільними інтересами. Суди не надали належної ваги певним аспектам. До них відносяться низький рівень вини першого заявника, той факт, що його покарання було умовним, відсутність судимості, той факт, що він більше не становив загрози громадській безпеці, його статус довгострокового іммігранта і несприятливий вплив видворення на членів його сім'ї.

Таким чином, ЄСПЛ дійшов висновку, що було порушення статті 8 Конвенції.

Висновок

Порушення статті 8 Конвенції (право на повагу до приватного і сімейного життя).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 17 вересня 2024 року й набуло статусу остаточного 17 грудня 2024 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.

© Переклад й опрацювання цього рішення здійснено Верховним Судом.